

Een nieuw rechtvaardiger belastingstelsel?

door Dave van Ooijen¹

Op 19 juni 2015 stuurde het Kabinet Rutte II van VVD en PvdA de hoofdlijnen van de voorgenomen belastingherziening naar de Tweede Kamer. Het eerste doel is om het stelsel te vereenvoudigen, begrijpelijker te maken en beter uitvoerbaar. Tweede doel is de lasten op arbeid te verlagen en economische groei te bevorderen. Als we naar de hoofdlijnen kijken, dan vertonen deze duidelijk tekenen van een compromis. De bewindslieden van VVD en PvdA hebben niet alles gekregen wat ze eruit wilden slepen. Volgens de Zondagsbrief van Henk Nijboer, Tweede Kamerlid van de PvdA, krijgen 'gezinnen er gemiddeld 800 euro bij via *onder meer* andere een hogere arbeidskorting'. De belastingherziening zal volgens de hoofdlijnenbrief van het Kabinet naar verwachting 35.000 tot 60.000 nieuwe banen opleveren, afhankelijk van de uiteindelijke keuzen. Dat is niet veel ten opzichte van de 700.000 werklozen die Nederland momenteel telt. Het plan helpt met andere woorden maar een kleine groep niet-werkenden aan werk. Grote verliezers zijn de ouderen, de gepensioneerden, mensen met een uitkering en het overgrote deel van de werkzoekenden. Door de plannen zal het koopkrachtverschil tussen werkenden en niet-werkenden toenemen.

Koopkracht werkenden en niet-werkenden

Als we de brief van het kabinet goed lezen gaan *gezinnen* er niet gemiddeld 800 euro op vooruit, zoals Henk Nijboer in de Zondagsbrief zegt, maar gaan werkende huishoudens gemiddeld € 800 tot € 2.000 per jaar minder aan inkomstenbelasting betalen. Hierdoor gaan werkenden er gemiddeld 1,5% tot 3% in koopkracht op vooruit. Dit komt doordat vooral gezinnen profiteren van de verlaging van het tweede en derde belastingtarief en van de hogere arbeidskorting. Naast werkende gezinnen profiteren ook werkgevers die werknemers op of rond het minimumloon aannemen door de invoering van een loonkostensubsidie. Dat betekent met andere woorden dat de resterende 640.000 tot 675.000 werkzoekenden en alle andere uitkeringsgerechtigden niet van de belastingherziening zullen profiteren. Integendeel, de kloof tussen werkenden en niet-werkenden zal alleen maar groter worden. Ouderen, zieken en degenen die door de mismatch op de arbeidsmarkt geen baan kunnen vinden profiteren niet van de voordelen. De door Henk Nijboer in de Zondagsbrief opgenomen zin dat 'via de koppeling van uitkeringen en AOW aan de loonstijging, iedereen profiteert van de het economisch herstel', gaat niet op voor de hogere arbeidskorting die alleen voor werkenden van toepassing is.

Een rechtvaardiger belastingstelsel?

---

¹ Dave van Ooijen studeerde sociologie en politicologie aan de Universiteit van Amsterdam. Van 1979 tot 2014 was hij werkzaam bij Vereniging Milieudefensie, de gemeente Amsterdam, Nicis Institute en Platform31. Sinds eind 2014 is hij eigenaar van 'Van Ooijen - Adviesburo voor Publieke Waarden' (zie www.davevanooijen.nl).

Is met de voorgenomen hervorming nu sprake van een rechtvaardiger belastingstelsel? Misschien wel in de manier waarop de belastingen worden betaald. Zo zal voor hogere inkomens in het vervolg het tarief van 52% gaan gelden. Op basis van de eerste berichten, waarbij een aantal kranten in navolging van het interview met staatssecretaris Wiebes in het NOS-journaal, lieten weten dat 'iedereen er op vooruit gaat', is daar geen sprake van. Al snel bleek namelijk dat niet iedereen er op vooruit gaat, maar dat dit alleen geldt voor *werkende* huishoudens. Oud-staatssecretaris van Financiën, Willem Vermeend, had dit snel door en was kraakhelder over dit cruciale onderscheid dat veel kranten in navolging van staatssecretaris Wiebes niet maakten. Zo zei Willem Vermeend in de Volkskrant van 20 juni: 'Voor de burger is die vereenvoudiging helemaal niet belangrijk. Het enige wat telt is dat er onderaan de streep voor iedereen een plusje koopkracht zit.' We moeten dus constateren dat het de bewindslieden van de PvdA niet gelukt is een belastingherziening met de VVD af te spreken waardoor er voor iedereen een plusje in de koopkracht zit. En dit is precies wat de fractie van de PvdA moet zien te bewerkstelligen als het voorstel voor de belastingherziening in de Tweede Kamer wordt besproken. Zorgen dat iedereen, in lijn met de beginselen van het in 2005 door de PvdA vastgestelde Beginselmanifest, er bij de belastinghervorming op vooruit gaat. Niet alleen werkenden ook niet-werkenden moeten van de belastingherziening profiteren. Een ongelijke verdeling van de belastingvoordelen is alleen maar te rechtvaardigen zolang ook de minst bevoorrechten er iets op vooruit gaan.

Solidariteit tussen werkenden en niet-werkenden

Opvallend is dat Henk Nijboer in de Zondagsbrief zegt dat de PvdA de voorstellen voor verhoging van de BTW alleen steunt wanneer 'dat leidt tot nog meer werkgelegenheid en onder de voorwaarde dat alle inkomensgroepen (waaronder uitkeringsgerechtigden en ouderen) daarvoor volledig worden gecompenseerd'. Wordt er bij de BTW-verhoging geen onderscheid gemaakt tussen werkenden en niet-werkenden, waarom wordt dit strikte onderscheid dan wel gemaakt in het eerste pakket aan maatregelen? Rechtvaardigheid betekent niet dat iedereen op dezelfde manier van de belastingherziening dient te profiteren. Differentiatie is acceptabel. Waarbij voorkomen moet worden dat de verschillen ook weer niet te groot worden. Want ook in dat geval neemt de in de afgelopen jaren toegenomen inkomensongelijkheid alleen nog maar verder toe. Rechtvaardigheid betekent dat bij de belastingherziening iedereen van de voordelen ervan moet kunnen profiteren. De inkomensverschillen dienen met de belastingherziening ook niet verder op te lopen. Juist voor de PvdA is het belangrijk om bij de belastingherziening aan de minst bedeelden in de samenleving te laten zien wat 'rechtvaardigheid' concreet betekent.

Rechtvaardigheid = een plusje koopkracht voor iedereen

Nu lijkt de dit weekend in de campagneflits van de PvdA opgenomen slogan 'Meer werk & meer geld in de portemonnee' alleen te slaan op een bevoorrechte groep. 'Meer geld' gaat alleen op voor degenen nu die al werk hebben. 'Meer werk' gaat alleen op voor de 35.000 tot 60.000 burgers, afhankelijk van het pakket aan maatregelen, die aan werk worden geholpen. Ouderen, gepensioneerden, niet-werkenden en mensen met een uitkering profiteren niet van de voorgenomen stelselherziening. De brief van het Kabinet aan de Tweede Kamer zegt 'dat de koopkracht van niet-werkenden stabiel blijft'. Doordat werkende huishoudens gemiddeld ca. € 800 tot € 2.000 per jaar minder inkomstenbelasting gaan betalen, neemt de tweedeling in de samenleving door de voorstellen wel verder toe. Zou de PvdA-fractie evenwel consequent uitgaan van 'rechtvaardigheid' en 'solidariteit' als leidende principes, dan zouden ook de niet-werkenden moeten kunnen profiteren van de belastingherziening. Of zoals Willem Vermeend het in de Volkskrant van 20 juni 2015 zei: 'Het gaat om evenwichtige plusjes voor iedereen, anders gaat het mis'. Het voorgestelde nieuwe belastingstelsel is dan wel rechtvaardiger dan het oude

stelsel, het is nog niet rechtvaardig genoeg. Wil de PvdA voor de stelselherziening ook een breed draagvlak onder haar (potentiële) kiezers realiseren, dan zal de fractie er in de Tweede Kamer er goed aan doen te zorgen dat ook ouderen en uitkeringsgerechtigden er in de belastingherziening alsnog op vooruit gaat.